

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

05 лютого 2010 року

*За загальною редакцією
доктора політичних наук, професора,
члена-кореспондента Філологічного товариства «Парнасос» Афіньської академії
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2010

УДК 061.3 (063)

ББК 94.3я 431

Матеріали XII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДГУ:
Зб. наук. праць / За загал. редакцією К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДГУ, 2010. – 406 с.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного гуманітарного
університету (протокол № 4 від 23.12.2009)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.;
Брітченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.;
Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.;
Оленіч Т.С., д.філос.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.;
Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.;
Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Яремчук І.Г., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XII підсумкової (2009 р.) науково-практичної конференції
викладачів МДГУ, яка відбулася 05 лютого 2010 року в Маріупольському державному
гуманітарному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні питання розвитку міжнародних відносин та
зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права,
літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та
психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім,
хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

© Маріупольський державний гуманітарний університет

комерційні банки, які здійснюють свою діяльність на підприємницьких засадах не повинні відповідати за своїми зобов'язаннями. У зв'язку з чим, банкам надані такі привілеї, якщо до будь-якого іншого нерадивого господаря просто застосовуються процедура банкрутства.

Таким чином, введення мораторію на задоволення вимог кредиторів є прямим порушенням прав вкладника, який фактично стає заручником не професіональних дій банку як суб'єкта господарювання. При цьому вкладник фактично позбавляється навіть права на судовий захист, оскільки відповідно до п.1.ч.3. ст. 85 ЗУ «Про банки та банківську діяльність» під час дії мораторію забороняється стягнення на підставі виконавчих документів (у тому числі судових рішень), а ч.2. ст. 58 ЗУ «Про банки та банківську діяльність» вказує, що Банк не відповідає за невиконання або несвоєчасне виконання зобов'язань у разі оголошення мораторію на задоволення вимог кредиторів, зупинення операцій по рахунках, арешту власних коштів банку на його рахунках уповноваженими органами державної влади. Тобто звернутися до суду можна, але отримати судовий захист не уявляється можливим. Це дивне правило підкреслює ч.4. ст. 59 ЗУ «Про банки та банківську діяльність», яка встановлює, що рішення суду про стягнення на кошти, які знаходяться на рахунках юридичних чи фізичних осіб, підлягають негайному і безумовному виконанню, за винятком випадків введення мораторію відповідно до цього Закону.

На думку автора, положення ЗУ «Про банки та банківську діяльність» стосовно введення та дії мораторію на задоволення вимог кредиторів (ч.2. ст. 58, ч.4. ст. 59, ст. 85) прямо суперечить цілій низці положень чинного законодавства. Зокрема главі 3 Цивільного кодексу України (про право власності), пар. 3 гл. 71 ЦКУ (про договір банківського вкладу), ЗУ «Про виконавче провадження (стосовно виконання судових рішень та деяких інших).

Таке положення, автор вважає неприпустимим і пропонує скасувати чи обмежити дію мораторію на задоволення вимог кредиторів. Зокрема, введення мораторію на задоволення вимог кредиторів банку можна було б допустити лише у державних банках або не поширювати дію мораторію на вклади, сума яких не перевищує 1000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Безумовно, це не вирішить проблему у цілому, але принаймні дозволить мінімізувати негативні наслідки введення мораторію на задоволення вимог кредиторів. Більш ж доцільним, автор вважає скасування такого інституту як мораторій на задоволення вимог кредиторів, який грубо порушує права кожного вкладника та норми цивільного законодавства.

УДК 347.45

Григор'єва В. В., старший викладач

ДОДАТКОВЕ РІШЕННЯ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Поряд з актуальними питаннями сутності та змісту рішення суду є не менш важливе - класифікація рішень суду.

Аналіз чинного законодавства та сучасної правової доктрини дозволяє виділити різні види рішень суду. В основу поділу рішень господарських судів на види можуть бути покладені різні критерії.

Можливий поділ рішень відповідно до завдань (функцій), які воно виконує у судовому процесі, – загальні (кінцеві) та допоміжні (додаткові). У загальному рішенні має місце вираження рішення у справі, а за допомогою допоміжного рішення ставляться додаткові або проміжні завдання.

Інститут додаткового рішення передбачений ГПК України для виправлення законних та обґрунтованих рішень господарського суду, оскільки неповне рішення, як і рішення незаконне або необґрунтоване, не може забезпечити виконання завдань, які

стоять перед господарським судом. Господарський суд має право прийняти додаткове рішення, якщо з якоїсь позовної вимоги, яку було розглянуто на засіданні господарського суду, не прийнято рішення чи не вирішене питання про розподіл господарських витрат або про повернення державного мита з бюджету. Прийняття додаткового рішення за заявою сторони, прокурора, який брав участь у процесі, або за ініціативою суду здійснюється, як правило, тим же суддею (складом суду), що приймав первісне рішення.

Неповнота судового рішення означає наявність у його змісті прогалин, тобто такої інформації, яка в силу вимог процесуального закону підлягає обов'язковому включенню в рішення. Неповнота судового рішення завжди означає його ущербність, але найбільш шкідливі наслідки тягне за собою неповнота остаточних висновків суду за результатами розгляду справи. Неповнота рішення означає дефективність судового рішення, але ця дефективність особливого виду, яка не пов'язана з помилковістю судження суду стосовно того чи іншого питання. Судові помилки, які пов'язані з невірністю або непереконливістю судження суду, що відносяться до його висновків про фактичну та юридичну сторону спору та до оцінок правомірності заявлених вимог, можуть бути усунені шляхом відміни або зміни судового рішення повністю або частково в апеляційному чи касаційному порядку, шляхом винесення судом вищої інстанції нового рішення або шляхом направлення справи на новий розгляд. Так звану «дефективність» судового акта, яка пов'язана з тим, що він не є повним, важко усунути таким чином. Якщо суд не розв'язав одну з заявлених вимог, не зазначив своєї правової позиції за нею, то фактично неможливо відмінити або змінити рішення у неіснуючій частині, тим більше, якщо немає інших дефектів [1, с.453 - 455].

Усунути неповноту судового рішення може тільки суд, який його постановив, тільки після того, як сформульована позиція суду, є можливість для оскарження відповідних висновків суду у вищестоящі інстанції. Процесуальне законодавство передбачає можливість усунення прогалин («дефектів») рішення, пов'язаних із неповнотою фінальних висновків суду, особливим чином, а саме шляхом винесення додаткового рішення, в якому усуваються відповідні прогалини.

ГПК України не встановлює будь-яких обмежень строків подання заяв про прийняття додаткового рішення, виправлення чи роз'яснення його. Вирішуючи питання процедури розгляду заяв про прийняття додаткового рішення, господарські суди повинні виходити з того, в якому порядку розглядалася справа.

Додаткове рішення підлягає перегляду за правилами ГПК. При цьому питання щодо необхідності перевірки основного рішення зі справи вирішує апеляційна або касаційна інстанція в залежності від змісту додаткового рішення, мотивів, викладених у заяві про його перевірку, характеру і обставин справи. За таким же принципом вирішується питання про скасування чи зміну обох рішень або одного з них [2, с.463-464].

Діючим процесуальним законодавством не достатньо регламентується порядок прийняття додаткового рішення господарським судом, вбачається необхідним внести зміни у статтю 88 ГПК України вказавши, що «тільки господарський суд, який прийняв рішення, має право прийняти додаткове рішення до набрання рішенням суду законної сили. Питання про прийняття господарським судом додаткового рішення розв'язується у судовому засіданні, за участю осіб, що брали участь у розгляді справи».

Є також необхідним вказати про можливість роз'яснення рішення суду, а також виправлення помилок, що мають місце у рішенні суду. Стаття 89 ГПК України передбачає можливість господарського суду роз'яснити рішення, а також виправити описки чи арифметичні помилки. Правом звернення до суду за роз'ясненнями мають сторони та державний виконавець, але за власною ініціативою суд не має права роз'яснювати рішення. Роз'яснюючи рішення, господарський суд не може змінювати зміст рішення, тому що має ціллю виправлення недоліків та усунення неясності судового акту.

Виправлення допущених у рішенні описок чи арифметичних помилок можливе за заявою сторони. Допущені у рішенні описки чи арифметичні помилки суд має право

виправити з власної ініціативи. Виправлення допущених у рішенні господарського суду описок чи арифметичних помилок допускається, якщо при цьому не зачіпається суть рішення.

Заслугує на критику діюче нормативне регулювання порядку надання господарським судом роз'яснень та виправлення рішень. На наш погляд, є необхідним розширити коло осіб, які мають право на звернення до суду з проханням про роз'яснення та виправлення рішення.

Окрім цього, не має вказівок про будь-які обмеження термінів подання заяв про виправлення чи роз'яснення рішень та процедури розгляду відповідних заяв.

Таким чином, господарське процесуальне законодавство на сьогодні не передбачає порядку надання роз'яснень та виправлення рішень, що потребує удосконалення ст. 89 ГПК України шляхом доповнення що роз'яснення та виправлення рішення, ухвали надає господарський суд, який прийняв рішення за заявою осіб, що брали участь у розгляді справи, судовий виконавець, інші суб'єкти, на яких покладений обов'язок виконання рішення господарського суду, мають право на роз'яснення рішення без зміни його за змістом, у разі, якщо воно не виконане та не закінчений термін, у який рішення може бути примусово виконане.

Література

1. Приходько И.А. Доступность правосудия в арбитражном и гражданском процессе: основные проблемы. СПб.: Изд. Дом С.-Петербург. гос. ун-та, 2005. – 672 с.

2. Роз'яснення президії Вищого арбітражного суду України № 02 -5/422 від 10.12.96 «Про судові рішення». Господарське судочинство в Україні: правові засади та судова практика. –К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 772 с.

УДК 67.9-64

Мішина О. Б., старший викладач

ПОНЯТТЯ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЙОГО ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ

Еколого-управлінські правовідносини вже неодноразово піддавалися науковому аналізу, що обумовило велику кількість наукових підходів та думок з цієї проблематики. Тому передусім слід визначитись із термінологічним апаратом який використовується в роботі.

Проблема формування наукового поняття та його існування є дуже актуальною для вітчизняної правничої науки, особливо зараз, в період становлення багатьох правових інституцій, перегляду вже існуючих, приведення нормативних правових актів у відповідність до положень Конституції України. Правильне усвідомлення терміна і охоплення за його допомогою найсуттєвіших ознак того чи іншого поняття є необхідною складовою для визначення і усвідомлення предмета дослідження.

Екологічне право, як динамічну науку, що постійно розвивається, не оминула проблема застосування окремих термінів і визначення їх змісту. Так, у теорії паралельно використовуються наступні терміни: “управління природокористуванням і охороною навколишнього середовища”, “регулювання екологічного користування і охорони навколишнього середовища”, “управління у галузі екології”, “екологічне управління”, “управління навколишнім середовищем”.

Існує декілька підходів щодо визначення того, який термін є більш прийнятним у науці екологічного права – “управління” чи “регулювання” при визначенні діяльності повноважних органів, спрямованої на забезпечення виконання законодавства про охорону навколишнього природного середовища. У тлумачних словниках зазначено, що термін “регулювання” походить від латинського *regulare* – “приводити до ладу”, і тлумачиться він як “...підкоряти певному порядку...”, “...упорядковувати, налагоджувати, направляти розвиток, рух чогось з метою впорядкування системи...”. Термін “управління” тлумачиться як “...діяльність органів влади...”, “...скеровування діяльності або дій кого-небудь або чого-небудь...”. Термін “регулювання” застосовується, як правило, для визначення механізму дії права і являє собою “...здійснюваний за допомогою правових засобів